

Neler Oluyor? Metin Akpınar: "Hiciv bizden çok önce de vardı"

Tümü

MODERN&ÇAĞDAŞ

Adalet, vicdan ve merhamet adına...

Demet Eikatip / 25.12.2015

Farklı okumalara, eklemelere, düş gücünün oyunlarına açık bir sergi "Ravi". Bugünlerde en çok ihtiyacını duyduğumuz şeyleri bir kez daha hatırlatıyor.

Yüzünü doğuya dönen sanatçılardan biri Murat Morova. Tuttuğu aynada kadim bir kültürün izleri ve bugüne gelindiğinde yaşanan değişimlerin yansımaları var. Son sergisi "Ravi"de de bir anlamda anlatıcılığı üstlenerek dünyamızın ne hale geldiğini sorguluyor. Eski hikâyelerin yol göstericiliğinde kahramanları, git gide kırılan, yozlaşan bu gezegende hep bir şeyleri kurtarma çabasında.

İnsan-ı Kâmil'i yansıtan figürleri, baz istasyonları, nükleer atıklar, asit yağmurlarına karşı boyhude bir savaşa giriyor. Mitolojik hikâyelerin eşliğinde, Allah'ın doksan dokuz adını yazılı olduğu bir balığın üstünde duran bir boğayı kuyruklarından tutarak dünyanın çivisini yerine getirmeye çalışıyor. Mültecilik sorununu ise Ortadoğu coğrafyasının kaotik yapısından yola çıkarak hat sanatının inceliğinde yorumluyor. Gelişigüzel karalamış yazılar, kıyılardan batıya doğru giden tekniğe göç dalgalarını savuruyor.

Ravi; rivayet eden, anlatan kişi anlamına geliyor. Kökü, dini inancın içinden çıkmış, Hz. Muhammed'den sonra onun yaptıklarını, söylediklerini aktarma görevinde olan insanlara denmiş. Murat Morova'nın gözünden bugünün "Ravi"sinin görüklüklerine gelirsek;

"Bütün insanlığa yön vermiş olan felsefi düşünceler, inanc sistemleri sosyolojik olarak beni çok ilgilendiriyor. Efsaneler, söylenceler, hürâfeler, yani iyisiyle kötüsüyle bütün bu bir yerde yazılı ama çoğunlukla toplumsal hatıramızda yer etmiş olan bu sözel tarih benim için çok önemli. O yüzden oradan gelen kaynakları kullanmayı da seviyorum. İçin birebir kişisel olarak beni ilgilendiren tarafları bakarsak; çocukluğumda daha okuma yazma bilmediğim zamanlarda büyükannem elimden tutup beni çarşıya götürdüğünde o zamanın Üsküdar'ında camii önlerinde kitap sergileri olurdu, halk hikâyeleri, Hazretî Ali cenkileri, Battal Gazî şestânları, Kerem ile Aslılar falan, bunlar taş baskısı kitaplarıydı. Onları alırdı ve bana okurdurdu, ben işte dikkatle dinlerdim, arada da resimli sayfaları geldiğinde, 'öyle mi yapıyor, böyle mi yapıyor büyükanne?' diye bir heyecan duyardım. Kalamda bu tür sorunlar belirtmeye bağladığı zaman gerek teknik olarak; taş baskıyı andıran bir teknik, gerek o anı en iyi temsil eden, en simgesel duruşlarla ilgili bir çalışma yaptım."

İlk akla gelenlerden biri, dünyayı kurtaran adam figürü.

"Çenk namelerinde Hz. Ali neredeyse dünyevi kimliğinden çıkar bir süper kahraman haline alır, batıdan alıştığımız bir çizgi roman kahramanı gibi. Hatta orada tuhaf bir zamansızlık da söz konusudur. Hz. Ali zamanında olmayan kişiler, olaylar, durumlar da birbirini içlerine geçir. Bir süreklilik, kronoloji takip de yoktur. Önemli olan o soruna nasıl bakıldığı ve nasıl çözüldüğüyle ilgilidir."

"Bütün serginin temasını onun üzerine kurdum. O söylencelerde her zaman subaşlarını devler tutmuştur; her zaman kaleye hapsedilmiş olan prensesin kurtarılması lazımdır, her zaman köye, kasabaya musallat olmuş ve onların ekmeğine göz dikmiş olan devler, cinler vardır. Her zaman hayatı yokuşa süren bir neden vardır ve de bu kahramanımız gelir ve işle bir şekilde adaletle, vicdanla ve merhametle bütün bunları halletmeye çıkar. Bu kavramları önemsiyorum, çünkü gündümüzde hangi ideolojiye sahip olursanız olun çok temel olarak, ideolojiler dışı olarak, bu kavramlara sahip olunması gerektiğine inanıyorum. Bunlar erozyona uğradığı için de bir süre sorunun hallolmadığına dair bir inancım var. Burada ben kendi figürasyonumda, kendi ikonografimde bu kahramanları özgün, kâmil insan, insan-ı kâmil dedimiz bir formla anlatmaya çalıştım. Ögün ve temiz insanın, ancak safiyetini, masumiyetini kaybetmemiş, sadece insan olma erdemleriyle yüklü olan insanın bugünün kötülükleriyle başa çıkabileceğine dair bir argüman söylüyorum kendime. Bu sadece bir iyi niyet. Ben bunun sözü olduğunu yapıyorum."

Sözünü birlikte doğal olarak o günün sorunları yerine bugünün sorunları çıkarıyor karğımıza.

"Bugünün sorunlarında da beni sanatçı olarak kendi sanat serüvenim içerisinde meşgul eden, dönüp dolaşıp başvuğduğum ve kafamı kurcalayan meseleler vardır; iklim değişikliği, nükleerler, doğanın tahrip olması, hayvan hakları, çevre, bütün ötekileştirilmiş kimlikler, insan hakları gibi. Sanatçı olmanın dışında, birazlık aktivist bir tutarımda da var. Hassasiyetle üzerinde durduğum sorunları bu meselelere monte etmeye çalıştım. O hikâyelerdeki cinlerin, perilerin, devlerin, yerini bugün hayatımız zindana çeviren nükleerler, kat atıklar, eriyen buzlar gibi hikâyeler oluşturdu. Bütün serüven bu. Ravi bunları anlatıyor. Döngüsel bir zaman içinde anlatıyor, sorun değişmiyor şekli değişiyor ama ortadan kalkmıyor, her zaman bir sorun var. Bu her zaman olan sorunda, her dönemde bizi bundan kurtaracak olan şey; bir şekilde vicdan, adalet, merhamet ve kendi insanlığımıza duyduğumuz saygıyla hareket etme gücü. Bunu kaybettiğimiz zaman çözemeyiz meseleyi."

Dünyanın gündeminden düşmeyen, düşeceğ de benzemeyen mültecilik sorununa ve çözümine, formlara yansımalarına gelirsek...

"Faturasını ve acısını çok uzun yıllar göreceğiz. Ortadoğu coğrafyasının tuhaf ve kaotik yapısında, kıyılardan amentü gemilerle batıya doğru giden bir göç dalgası. Allah'ın güneşi doğudan doğuyor batıdan batıyor... Formların hepsinin farklı durumu var, tuhaf bir yansızlık. Bütün bunları tuvale resmetmekten kaçınılım, bu serginin ruhuna uygun olsunlar diye bunları da sanki baskıyım duygusunu vermeye çalıştım, orijinalleri tuval olmasına rağmen bir şekilde ondan uzaklaştım. Batı resminin bütün imkânlarını da bir şekilde durdurmaya çalıştım. Serginin özünde öyle bir şey de var."

"Sözü, hikâyeye anlatma geleneğine dayanıyor o yüzden de bugünün batı kaynaklı resminin karşısında duran bir yanı var. Ama gene özüne uygun olsun diye masumca ve çocukça bir duyguda da olsun istedim, öyle üstüne üstüne gelen çok iddialı sözleri olan bir şey halinde durmasını istedim. Bütün bu aşk günülüğünün yanında inatçı bir aktivist damarın da özellikle olmasını istedim. Politik konulu bir sergi olmasını çok önemsedim. 'Bugün ben bir Ravilysem, bir sanatçı olarak bir şeyler söylüyorsam, söyledim şeyler bunlar, bunlardan başkasını asla aklınıza getirmeyin' inadi da dursun istedim."

Farklı okumalara, eklemelere, düş gücünün oyunlarına açık bir sergi "Ravi". Bugünlerde en çok ihtiyacını duyduğumuz şeyleri bir kez daha hatırlatıyor. Adalet, vicdan ve merhamet adına anlatılan hikâyelerin sonu gelmesin; iyi niyet gerçeğe dönüşsün.

demeteikatip@gmail.com

"Ravi", Murat Morova/ Galerî Nevî galerîneistanbul.com/ 30 Ocak'a dek sürüyor.